ÉPÍTÉSZET

01

Pályázat körülményei

Tervezés során sok-sok szempont befolyásolja a készülő pályaműveket, mely szempontok eltérő súllyal hagynak nyomot a terven. Ilyenek például a hely fizikai adottságai, a funkciók különlegességei, a történeti környezet, a használók igényei, gazdasági lehetőségek, környezetterhelés és sorolhatnánk.

A zsámbéki Öregtemplom és környezetének megújítására kiírt tervpályázat egyik fontos szempontjaként kezeltük a romegyüttes kiemelt műemléki jelentőségét. A rendelkezésünkre álló információk alapján az eltérő korszakok állapotáról töredékes tudomásunk van, teljes elméleti rekonstrukció csak sejtett vagy analógiából következtetett kiegészítésekkel lehetséges.

Az Öregtemplom jelen formájában is méltán népszerű turisztikai célpont, ami köré érdemes a település fejlődésének stratégiáját építeni. Fontos továbbá, hogy a romtemplom a zsámbéki identitás és a Zsámbéki-medence meghatározó eleme, melyet őrizni felelősségünk.
Ezekből következően alapállításunk szerint bármilyen beavatkozás csak olyan módon megengedhető, ami az állammegőváson és műemléki restauráláson kívül csak a szükséges és lehető legkisebb mértékben csorbítja említett értékeket.

Előzetes vizsgálatok

Műemléki környezet

A település kiemelt pontján helyezkedik el az Öregtemplom a hozzá tartozó kolostorrommal, de Zsámbék-szerte található épített örökségünknek számos egyéb emléke, melyek megismeréséhez a megújult romtemplom-együttes vonzerője szolgálhat katalizátorként.
Sziluett
Ahogy a pályázati kiírás is említést tesz róla, a templomdombon elhelyezkedő épület meghatározza a település környezetének látványát, egyfajta iránytűként szolgál. Feladatunknak tartottuk, hogy óvjuk ezt a sziluettet, melyet sokan magával a várossal azonosítanak.

Közlekedés

A kívánt turisztikai jelentőséget jelentősen befolyásolja a terület elérhetősége és megközelíthetősége. Ez elsősorban autós, illetve buszos közlekedést jelent, de menetrend szerinti buszjáratokkal és a térségben egyre népszerűbb módon, kerékpárral is elérhető. A templomdomb lábánál található településközpontból elsősorban gyalogosan juthatunk fel a tervezési területhez, a környező utcákon, lépcsőkön keresztül. Meg kell különböztetnünk az itt élők és az idelátogatók közlekedési lehetőségeit, a romtemplom közvetlen környezete ugyanis alkalmatlan a turisták járműveinek (buszok, autók) parkolás biztosítására. Ezeket gyalogos távolságon belül, Zsámbék több pontján kell megoldani, a tájékozódást pedig egységes és kulturált arculattal biztosítani szükséges.

Premontreiek

A premontrei szerzetesrendnek a város múltjában több alkalommal is otthont adott a templomdombon álló kolostor együttese. A premontreiek jelenléte meghatározó volt korábban - és meghatározó ma is - Zsámbékon, akik hagyományukhoz híven kilépnek a közösségbe, így ma is többféle szociális és liturgikus szolgálatot látnak el az itt élők támogatása érdekében. Ezt a szolgálatot segítené a szerzetesrend visszaköltöző férfi ágának otthonául tervezett rendház, továbbá a műemléki jelentőségű romegyüttes méltó fenntartásához és fenntartásához is hozzájárulna a premontreiek intenzívebb jelenléte.

Koncepció

Mikrokörnyezet

A tervezett épületegyüttes - romtemplom-kolostorrom-látogatóközpont - külön egységet képez a város „felett”. Ezt a zártságot szeretnénk napközben feloldani: ahogy a premontreiek kilépnek a tágabb közösségbe szolgálatot végezni, úgy azt a területet is részévé szeretnénk tenni a zsámbéki mindennapoknak.

Kapcsolat

A romegyüttes és a településközpont közötti kapcsolat esetleges, olykor elhanyagolt. Ezért erősíteni szükséges a templomdombra vezető, elsősorban gyalogos közlekedést és kontrollálni az autós-buszos megközelítést. Ezeknek módja környezetrendezéssel, információs rendszer kidolgozásával és közlekedés szabályozással javasolt.

Sziluett

Az Öregtemplom sziluettje meghatározó látványa a Zsámbéki-medencének. Ennek megőrzése kiemelt tervezési szempont volt, az kiírt funkciókat kiszolgáló új épületet oly módon igyekeztünk kialakítani, hogy ezt tiszteletben tartsa és támogassa.

Identitás

A zsámbéki identitás része az Öregtemplom. Bármilyen módon is kezeljük a romokat és azok környezetét, ez hatással lesz az városhoz tartozásra. Mi ezt erősíteni szeretnénk a meglévő sziluett megőrzésével, valamint annak többféle módon történő megjelenítésével.

Átmenet

Ahogy különböző pontokon lépünk Zsámbékra és haladunk a központ, így a templomdomb felé is, úgy terveink szerint a templomegyütteshez vezető jelek egyre intenzívebben, látványosabban jelennek meg az új városi arculat szerint kialakított információs rendszerben (jelzések, táblák, burkolati elemek, környezetrendezés).

Diaszpóra

Egykor az Öregtemplom és a kolostor együttese a település felett helyezkedett el, ahol menedéket, vallási iránymutatást jelentett a környék lakói számára. Később nemcsak a premontreiek hatása, de különböző események hatására a templom kövei is építették Zsámbékot, melynek eredményeként a település azóta is él és otthont ad közösségének. Most a településen van a sor, hogy méltó módon kezeljék a romtemplomot és környezetét.

Környezetrendezés

A tervezési terület környezete a remélt turisztikai és településközponti szerep kiszolgálására jelenlegi állapotában alkalmatlan. Olyan módon szeretnénk rendezni a templom és temető közötti területet, amely kiszolgálja az új és régi funkciókat, miközben a helyiek számára is jó találkozási, kikapcsolódási helyet teremt.

Látogatói útvonal

Az ideérkező látogatók számára a célpont maga az Öregtemplom, melyet a Látogatóközponton keresztül közelíthetnek meg. Olyan szabadon bejárható útvonalat szeretnénk számukra létrehozni, mely lehetőséget ad a terület felfedezésére egy-egy kiegészítő funkcióval: kötár megtekintése a kolostorrom pincéjében, a hajdani kerengőt megidéző tájépítészeti tér bejárása, a restaurált templomrom megcsodálása (akár több nézőpontból is) vagy az állandó és időszakos kiállítások megtekintése.

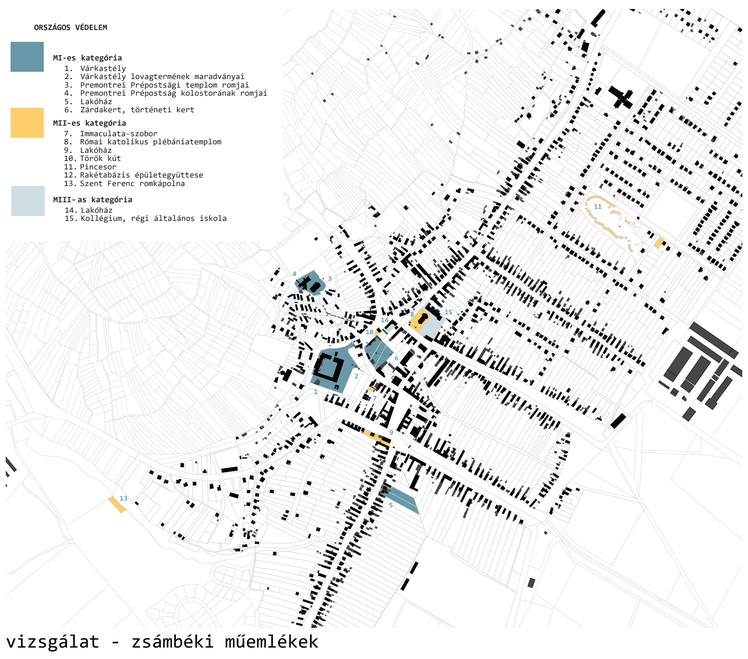

vizsgálat - zsámbéki műemlékek

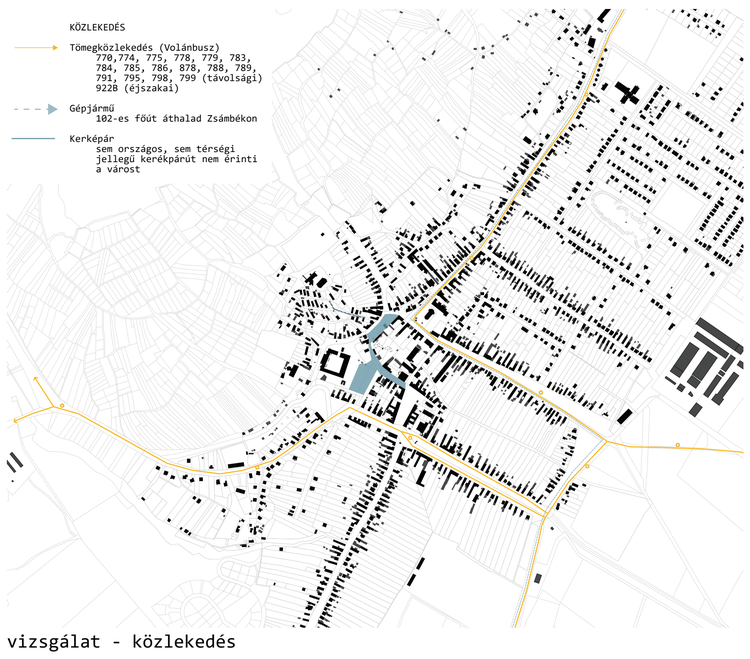

vizsgálat - közlekedés

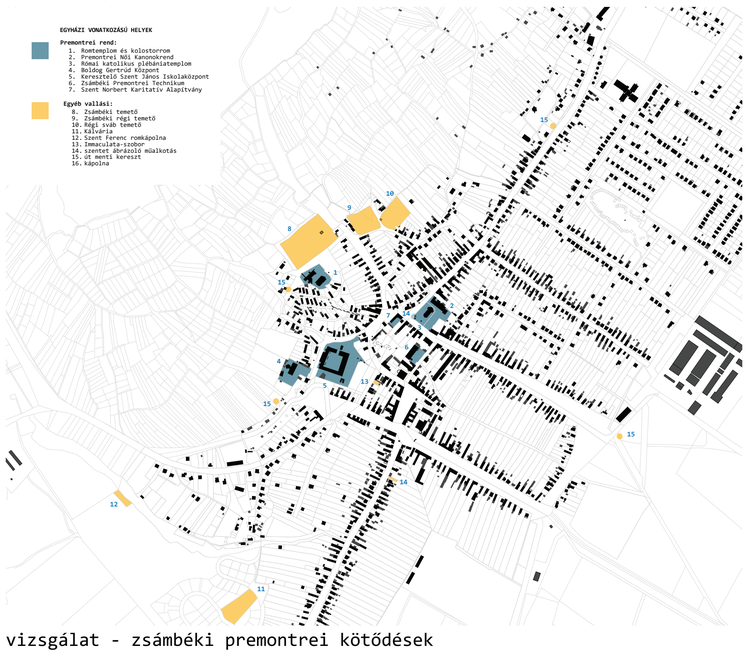

vizsgálat - zsámbéki premontrei kötődések

vizsgálat - romtemplom sziluett láthatósága

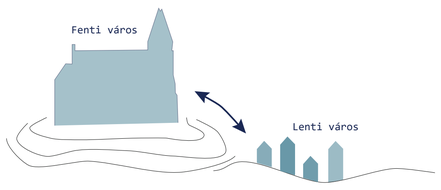

mikrokörnyezet

sziluett

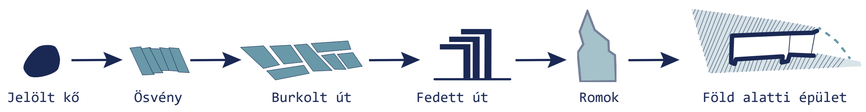

átmenet

kapcsolat

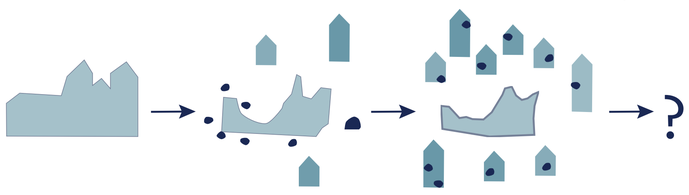

diaszpóra

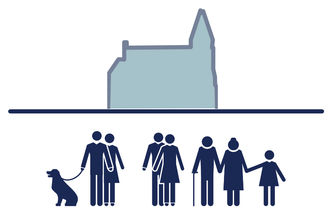

identitás

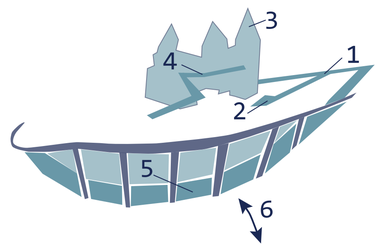

látogatói útvonal

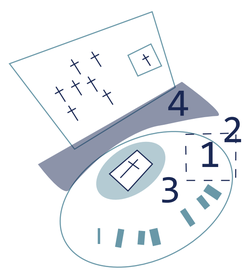

környezetrendezés

felvételek a jelenlegi állapotról

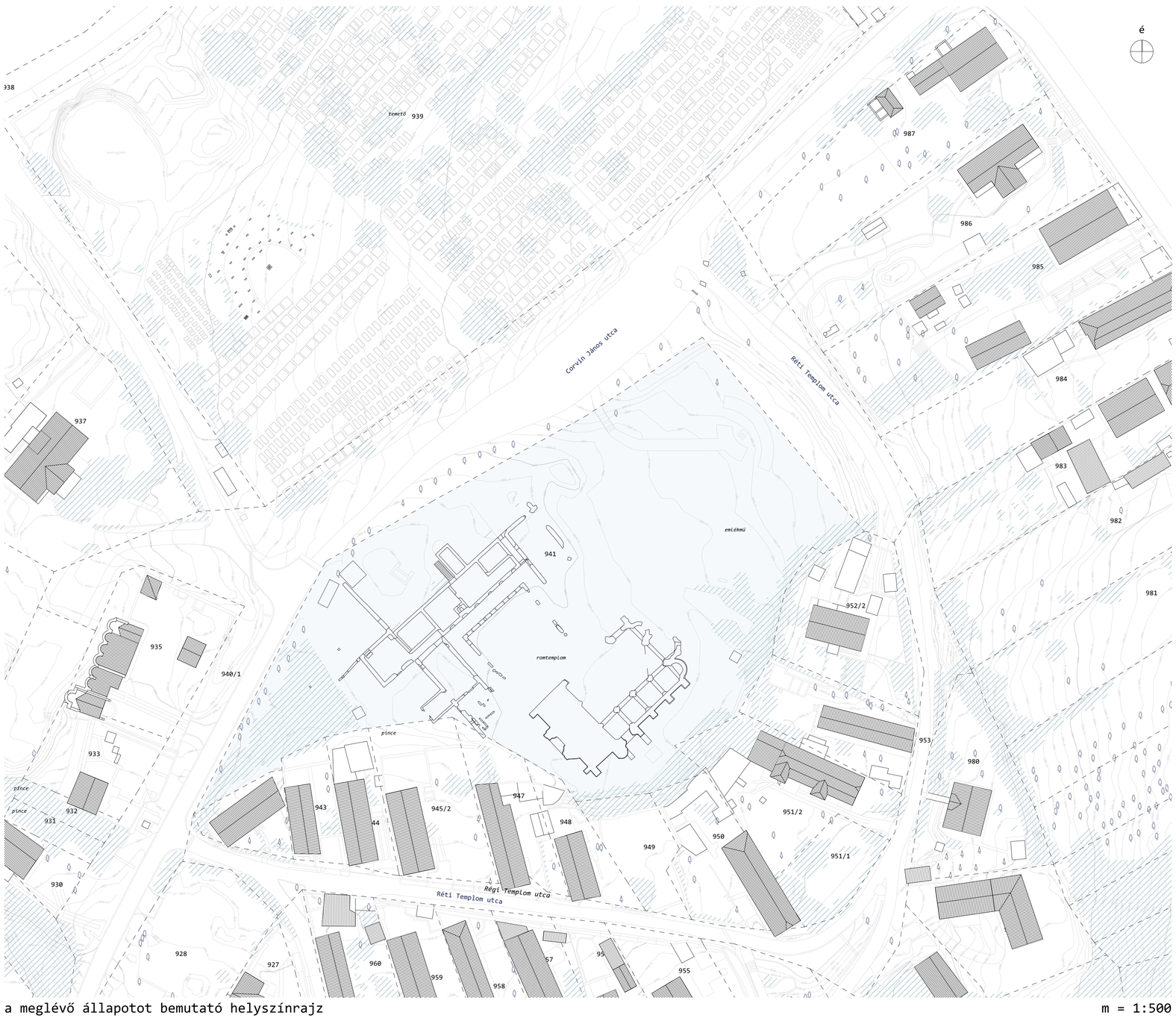

a meglévő állapotot bemutató helyszínrajz

m = 1:500